

Tromsø, 05.01.2020

Innspill til representantforslag om tiltak mot kvakksalveri og bedre prioritering av helseressurser, ref. Dokument 8:153 S (2019–2020)

Nasjonalt Forskningssenter innen Komplementær og Alternativ Medisin (NAFKAM) er av helsemyndighetene tillagt ansvar for forskning på og opplysning til befolkningen om alternativ behandling. Formålet med vår virksomhet er å bidra til kunnskapsbaserte helsevalg, og å styrke pasientsikkerheten ved bruk av alternativ behandling, ref [Lov om alternativ behandling av sykdom mv](#) §2.

Utgangspunktet og målet for all regulering av feltet alternativ behandling bør være å trygge den som velger å oppsøke slik behandling. Den største risikoen ved bruk av slik behandling er trolig at utøvere uten tilstrekkelige medisinske kunnskaper kan overse eller feiltolke symptomer, og slik bidra til å forsinke adekvat behandling. [Registerordningen](#) ble opprettet med formålet om å bidra til økt pasientsikkerhet samt høyere profesjonalisering og seriøsitet i bransjen. Incitamentet med MVA-fritak for registrerte utøvere ble ref. forslaget punkt 2 i statsbudsjettet for 2021 foreslått fjernet. Dette vil trolig svekke pasientsikkerheten.

NAFKAM mener derfor at det nå er på tide å revidere registerforskriftens kriterier for oppføring. For den enkelte bør dette utvides med et krav om dokumenterte medisinske kunnskaper (eksempelvis fysiologi, anatomi og sykdomslære) og kunnskaper om reguleringen av feltet. Videre mener vi at bransjens profesjonalitet bør styrkes gjennom en skjerping av forskriftens krav til forbundene, så som til minste antall medlemmer, etiske regler, klageadgang, regler for utelukkelse, krav om journalføring mv.

I dokumentets punkt 4 foreslås det at aktører som i dag er oppført i registeret for alternative behandlere, som etter en faglig vurdering kan sies å tilby helsehjelp, fortsatt kan få fritak for merverdiavgift. Helsehjelp bør imidlertid ikke defineres ut fra evidens for effekt for de enkelte terapiformer, fordi norske utøvere ofte tilbyr flere terapier, og sammensatt effektforskning er utfordrende. Nytte-/effektbegrepet er heller ikke alltid entydig definert, og subjektivt opplevd utbytte av behandling er tidvis et utfordrende endepunkt for evidensbasert effektforskning.

Registeret er primært ikke et verktøy for å gi informasjon om kvalitetssikrede terapier. Derimot kan registeret bidra til pasientsikkerhet ved at oppførte utøvere fyller visse minstekrav til medisinske kunnskaper og juridiske forhold. Et ledd i dette kan også være at utøvere i registeret må forholde seg til uønskede effekter knyttet til alternativ behandling. NAFKAM arbeider for øvrig med å systematisere et meldesystem for skade/avvik som kan være en del av dette pasientsikkerhetsarbeidet.

Ref. forslaget punkt 1 mener NAFKAM at myndighetene for å ytterligere bidra til saklig og nøktern markedsføring av alternative behandlingstjenester, kan vurdere om skjerping av straffnivået for overtredelser av lovverket kan ha en ønsket og preventiv effekt.

Oppsummert mener vi at den største gevinsten i form av økt pasientsikkerhet vil være at myndighetene stiller økte krav til enkeltutøvere og forbund. Til sist vil vi invitere Helse- og omsorgskomiteen til å videre konsultere oss som kompetansesenter om de innspill som kommer inn i forbindelse med dette forslaget.

Med hilsen

Miek Jong (sign.)
Professor, leder NAFKAM

Ola Lillenes (sign.)
Informasjonssjef NAFKAM